

Izhaja

vsak četrtek (po potrebi
tudi večkrat) z datumom
prihodnjega dneva.

Dopisi naj se
šljajo u
Vel

Licejska knjižnica

Rokopisi
strani lista
naj

Ljubljana

Rokopisi
Dopisom je
priložiti poštno znamko.

Nefrankirani dopisi se ne
sprejmejo.

GLASILO koroških Slovencev.

Velja

za celo leto K 20.—
» pol leta » 11.—
» četrt » » 6.—
» 1 mesec » 2.—

za inozemstvo primeroma več.
Naročnina se plačuje vnaprej.

Za oglasila se plačuje po 50 v, med
besedilom po 1 K za 1 cm² vsakokrat,
minimum 24 cm². — Za poslano se
plačuje po 80 v, za parte, zahvale in
izjave po 1 K za 1 cm². — Za male
oglasilce se plačuje po 30 v za besedo;
debelo tiskano 60 v vsakokrat;
minimum 5 K.

Za izvestilo pri upravnistvu 3 K posebej.
Vprašanje je za odgovor priložiti znamko.

Denar naj se pošilja na naslov:
Upravištvo lista »Mir«,
Prevalje, Koroško.

Leto XXXIX.

Prevalje, 26. avgusta 1920.

Št. 45

Dvojni obraz koroških Nemcev pred antantno komisijo.

V zloglasnem listu „Freie Stimmen“ je objavil neki dr. Dwořak odprto pismo na medzavezniško plebiscitno komisijo v Celovcu. Kot zdravnik v Volsperku se je čutil poklicanega soditi o upravi v pasu A in — seveda brez dokazov — očitati našim uradom, da terorizirajo Nemce in izrabljajo svojo moč samo za svoje namene ter da zatirajo Nemce. Njegovo ime Dwořak priča, da se njegovi pradedje niso valjali na medvedovih kožah v tevtoburških gozdovih, in takim ljudem odrekam pravico apelacije na nacionalno čast in gentlemanstvo naših zavezniških držav. Danes se koroški Nemci slinijo in hlinijo ter prilizujejo zastopnikom tistih narodov, za katere še pred dvema letoma, pa tudi še pozneje, niso imeli drugih izrazov kakor zgolj psovke, ki jih ne rabi noben civiliziran človek. V istih „Freie Stimmen“ za časa vojne niso poznali Italijanov, ampak samo „Kazelmacherje“, označevali so jih le kot verolomni, zavrtni narod bajacov; Francoze so smešili kot degeneriran, nemoralen narod, ki ga bo Viljemova pest zdrobila v prah, da se ne bo nikdar več dvignil. Angleže so zvali „Misthaufen“, jih opisovali kot neznačajan narod, ki mu ni nič svetega razen njegovega pohlepa, in kdor ni ponavljal običajnega nemškega pozdrava „Gott strafe England!“ ali ni tega dokaza nemške kulture razobešal na javnih prostorih, je veljal za izdajalca. Polne so bile tedaj ječe koroških Slovencev, osumljenih antantofilstva in srbofilstva; pred vojnim sodiščem se je moral zagovarjati celo neki slovenski duhovnik-mučnik, da je — mislil srbofilno, četudi ni dal tej tih misli izraza; državni poslanec koroški, naš Grafenauer, je bil obsojen na pet let ječe ali bolje rečeno na smrt vsled gladovanja, ker je v privatnem pogovoru konstatiral suho dejstvo, da se v Rusiji prideluje več žita kakor v Avstro-Ogrski.

Kdo bi mogel naštetati vse zločine, ki so jih tedaj izvršili nad koroškimi Slovenci poblašeni koroški Nemci, uradi in od Nemcev naščuvana nemškutarska poulična druhal! In ti ljudje prihajajo sedaj pred antantne zastopnike z medom na ustih, polnih lepih besed o resnici, pravici, poštenosti in nacionalni časti in se navidezno klanjajo antantnim narodom, ki jih iz dna duše

sovražijo in v svojih krogih o njih govore kakor med vojno. Dvoličnost, ki je vedno označevala koroško, nemško politiko.

Slovenci, ki smo bili radi antante preganjani kot divja zver, kot značaji tudi danes pred nikomer ne klečeplazimo; pod našo nacionalno častjo pa bi bilo, dati si navezati od kogarkoli nagobčnik in molčati o zločinih koroških pangermanov, v katerih ustih sta besedi „pravica in resnica“ sakrileg. Isti ljudje, ki so antantnim krogom lagali, da koroških Slovencev ni, se sedaj tresejo pred skorajšno sodbom koroških Slovencev in kličejo antanto na pomoč zoper jugoslovanski — teror, češ, da skoro dveletna slovenska uprava za Nemce neugodno vpliva na plebiscit. Nismo pa še pozabili, da je malo pred letom dni gospodarila tu nemška vojaška uprava po vzorcu nekdanjih Hunov.

Nemško vojaštvo je oropalo vse domove odličnih Slovencev do golih sten in napravilo našim ljudem skoro 30 milijonov škode. Podivjane vojaške tolpe so povsod iskale odlične slovenke narodnjake in se hvalile, da imajo nalog, pobiti slovenske duhovnike, ki so si s pravočasnim begom rešili življenje. Ne dve leti, marveč stoletja je nemška uprava v „koroškem vilajetu“ sistematično izrabljala svojo moč v nemške agitacijske in ponemčevalne svrhe, oropala je slovenski živeli vseh človeških pravic, vrgla slovenski jezik iz šol in uradov in preganjala Slovence, ki so ostali trdni nacionalni značaji; odlični slovenski župan je bil aretiran, ker je na celovškem kolodvoru izpregovoril slovensko besedo; slovenski otroci so se sistematično vzgajali v judeže svojega rodu, bili celo v šoli kaznovani, ako so izven šole pozdravljali slovensko, in za slovenske koroške sinove ni veljala nemška limanica „Koroška Korošcem“, ampak so morali iskati državne službe izven Koroške, ako niso marali postati janičarji. Nemci so pisali „Koroška Korošcem“, a izvajali so to dosledno do zadnjega cestnega pometaja po načelu: Koroška Nemcem! Ta nasilni, nepošteni in brezčutni koroško-nemški sistem je del našega naroda demoraliziral in pristno koroško-nemška lastnost je, očitati naši upravi teror, ker je ukinila nemoralni nemški upravni sistem in uvedla zakonito upravo, ako varuje red in mir, in ne pusti več peščici Nemcev nganjati nasilstva. Nasilstvo je Nemcem in nemškutarjem prešlo

namreč že tako v kri in meso, da čutijo kot krivico, ako ne smejo več ravnati s Slovenci kot brezpravno paro!

Kako „lepo“ so si že nemški voditelji v Celovcu in Št. Vidu zasnovali načrt, kako bodo pod zaščito antantne komisije terorizirali Slovence s poboji, požigi, grožnjami in enakimi sredstvi; s požigi so sicer začeli, tudi grozilnih pisem ne manjka, ki se jih pa noben pameten človek ne boji, toda vse drugo je padlo v vodo in zato sedaj javkanje, da so terorizirani, ker ne morejo terorizirati. Kaj ne, kako uspešno bi bilo izzivati poboje, izvrševati zločine in jih potem pri antantni komisiji podtikati Slovincem in dolžiti slovensko upravo, da jih trpi. Ko je pred pol drugim letom hodila po Koroškem ameriška komisija, ki o pravih koroških razmerah niti pojma ni imela in ni poznala zavrtnosti in hinavščine nemških voditeljev koroških in od njih demoraliziranih slovenskih odpadnikov, nam je prišlo v roke tajno pismo iz Celovca, po katerem je bila obljubljena propalemu človeku visoka nagrada, ako izvrši na teritoriju jugoslovanske uprave atentat na Amerikance, ki bi se potem podtaknil Slovincem.

Dejstvo je, da je šele slovenska uprava prinesla v naše kraje red in pravico in v širokih plasteh prebivalstva vzbudila zopet zavest, da je še pravica na svetu. Kajpada so si nemški plačani agentje izmišljevali vsemogoča nasilstva in pošiljali v nemške liste take laži, da bi svet in lastne, pošteno misleče ljudi varali in umetno vzgojeno sovražstvo do Slovencev vzdržali. Ako je naša uprava skrbela za red in varnost in postavila kakega nemškutarja zaradi storjenega prestopka ali zločina pred sodišče, so Nemci vpili, kako strašno jih jugoslovanska uprava terorizira. Niti enemu poštemu Nemcu se ni niti las skril pod našo upravo, pač pa so Nemci celo pod našo upravo Slovincem neprestano grozili, kako jih bodo obešali — to je njihova vsakdanja krilatica — in pri njih ropali, ko uderejo v naše kraje zopet folksverovci.

Dr. Dwořak je v svojem odprtem pismu povedal samo eno resnico: „Angleška ve, da je pogodbeni zvestoba podlaga vsakemu svetovnemu gospodstvu, ker končno ne odločujejo militaristični, ampak moralni faktorji o svetovnem gospodstvu in vsaka nasilna krivica se maščuje že na zemlji,

Podlistek.

Ksaver Meško:

Izza črnih časov v rajni Avstriji.

1.

Nenadoma, kakor bi bilo tresnilo sredi zime, je prišel tisti dolgo pričakovani dan, ko so prišli po nas in nas povedli v ječo. Pričakovali smo ga namreč že v začetku vojske. Ako so se odprle duri, je bila vsakokrat prva misel: „Zdaj gredo.“ Vprašal sem nekega petka popoldne g. župnika Trunka, ki je bil ravno na obisku pri meni: „Ti, kakšen evangelij je pa v nedeljo?“ On: „Zakaj vprašaš po evangeliju?“ Jaz: „Moram vendar začeti misliti na pridigo.“ On: „Čemu? Saj ne veš, ali boš pridigal ali boš že pod ključem.“ V takem ozračju smo živeli v začetku vojne. Da nas niso zaprli že tedaj, je bila menda v veliki meri zasluga tedanjega beljaškega glavarja, dvornega svetnika Schusterja. Ta nas je dobro poznal in nas je, ker je bil, dasi Nemec, še dovolj pravičen, ščitil. Tako smo polagoma postali mirni in smo se udali prijetnemu upanju. „Najhujši časi so minuli, nič ne bo.“ A ko je prišlo v Beljak višje vojaško poveljstvo, ki se je izpočetka vojske z Lahom strahopetno nastanilo v Št. Vidu, in je moral dvorni svetnik Schuster iti, za naslednika pa je dobil ponemčenega Poljaka, jezapihal drugačen veter.

Vojaški poveljnik je bil Rohr, Mažar. Tega geslo je bilo: „Onstran Litve vse mažarsko, tostran vse nemško.“ Še hujši je bil njegov pomočnik in naslednik Scotti, tisti Scotti, ki so ga v Bohinjski Bistrici, torej v slovenski občini, da je ni bolj slovenske, komaj da je iz Beljaka prišel tja, imenovali za častnega občana. Bože mili, se je nekaterim ljudem skominalo po avstrijskih križcih!

Kakršni poveljniki, takšni podložniki. Načelnik vojaškega sodišča v Beljaku je izjavil beljaškemu g. proštu: „Wir werden alle diese windischen Pfarrer um Villach herum entfernen und die windischen Aufschriften aus den Kirchen werfen lassen — vse slovenske župnike bomo iz beljaške okolice odstranili in slovenske napise iz cerkev vrgli.“ Moj Bog, ti slovenski napisi! Na križevem potu so bili, drugje jih itak ni bilo, pa še ti so te gospode tako grozno v oči bodli. Seveda mu je g. prošt pojasnil, da smo inštalirani, in nas cerkvena oblast ne more odstraniti, razen če bi kaj posebnega zagrešili, in še tedaj je potreben kanoničen proces, cerkvena preiskava in obravnava.

Nekaj dni pozneje so poslali h gosp. proštu vojaškega župnika Medeka po tisto številko cerkvenega lista, kjer je priobčena papeževa okrožnica, kdaj in kako je mogoče župnika odstraniti. Žal, da je bil ta mož, ki je služil v ti nelepi

zadevi iz ljubezni do odlikovanj tako slepo avstrijski krivičnosti, rodod Čeh.

Štirinajst dni so študirali papežev okrožnico. Ko pa niso našli tudi v njej poti, po katerih bi nas poslali z naših župnij, so se enostavno poslužili starega, nasilnega in surovega vojaškega sredstva: Zaprli so nas — zaprli zaradi veleizdaje!

Ravno tiste dni, v začetku marca 1916, so naši doživeli na laški fronti spet nekaj občutnih porazov. Ker pa je vendar bilo po vsi božji in človeški modrosti nemogoče, da bi vsi avstrijsko-nemški oficir tepen po lastni krivdi in svoji nezmožnosti, je moralo biti vzrok poraza — kakor vedno — tudi topot izdajstvo. Kje so izdajalci? Nemec izdajalec biti ne more! Tudi ne tisti številni ducati mladih mažarskih, nemških in drugorodnih „usmiljenih sester“, ki so na račun avstrijskih davkoplačevalcev nemškim in mažarskim oficirjem v zabavo in v užitek kraljevsko živeli v beljaškem Parkhotelu — „unterminieren und in die Luft sprengen — podminirati bi ga bilo treba in v zrak spustiti“, so govorili o njem nemški Beljačani — in so jim oficirji zvečer v pijanosti izbrbljali vse, kar so vedeli in znali. Kdo torej? Slovenci, seveda. Med temi pa zlasti duhovniki. Torej po njih.

Tako se je tiste dni dopolnila naša usoda...

(Se nadaljuje.)

kakor dokazuje svetovna zgodovina. Točno! Angleška je radi pogodbenega verolomstva Nemčije v Belgiji zgrabila za orožje in dokazala, da nemški militarizem končno ni odločeval o svetovnem gospodstvu in državni zlom v Avstro-Ogrski je potrdil zgodovinski nauk, da se nasilna krivica že na zemlji maščuje. Tega se naj zave gospod dr. Dworak in potem lahko kar obupa nad plebiscitom, kakor je obupala že večina drugih Nemcev in nemškutarjev.

Se za enim nemškim sredstvom žaluje gospod dr. Dworak, s katerim bi Nemci pri plebiscitu mogli nemoralno vplivati na slovensko prebivalstvo in svobodo glasovanja. V preteklosti se je slovenski življenjski gospodarski zatiral s pomočjo srednjeveškega fevdalizma veleposestev tako brezobzirno, da je naša uprava komaj zadržala izbruh boljševizma z gospodarskimi odredbami, ki so njihovi bedi odpomogli. Klasičen vzgled takega fevdalnega despotizma so ravno veleposestva barona Helldorffa, od katerega je bilo do 600 družin gospodarsko popolnoma odvisnih in so v preteklosti morale tudi politično tako plesati, kakor jim je diktirala uprava Helldorffovih veleposestev. Po zahtevi dr. Dworaka naj bi zopet antanta vrgla te bedne ljudi nazaj v srednji vek in preprečila s tem tudi svobodo glasovanja! Nadzorstvo nad temi posestvi ni nobena nasilna uprava in omogoča samo svobodo mišljenja ter jamči za red in mir.

Najboljši dokaz za objektivnost in toleranco naše uprave je dejstvo, da so se nemškutarji pod našo upravo organizirali, agitirali in celo s kaznivimi dejanji tako izzivali, da je morala uprava seči po zakonu, dočim se Slovenci pod nemško upravo niti zgeniti ne upajo, poznavajoč nemško strahovlado.

O nobeni dosednji odredbi antantne komisije ne moremo trditi, da je kršila mirovno pogodbo v prilogi Slovincem, pač pa moramo z obžalovanjem konstatirati, da plebiscitna komisija na škodo Slovincem ni izvedla člena 50. mirovne pogodbe v duhu in smislu tega člena. Ako govori dr. Dworak o častni besedi angleškega, francoskega in italijanskega naroda, se zavedamo častne besede, ki jo je dala antanta vpricho cellega sveta, da bo osvobodila izpod nemškega jarma vse male, zatirane narode!

Velikovec, 20. avgusta 1920.

Fran Smodej.

„Tuji hujskači“.

Vsi nemški listi na Koroškem, vsi nemški agitatorji, celo profesor Wutte v svojih takozvanih znanstvenih člankih, pojo in ponavljajo vedno eno in isto pesem: „Koroški Slovenci so pod nemško vladavo zadovoljni, le „tuji“ hujskači, duhovniki in advokati iz Kranjskega begajo ljudi in sejejo prepir med mirne Korošce“.

Mi koroški Slovenci vemo, da imajo duhovniki največjo zaslugo, da naš materin jezik že davno ni izginil iz cerkev in iz šol. Ako bi naši duhovniki nam ne bili varovali maternega jezika, bi danes bil res „mir“ na Koroškem, ker bi bili vsi Slovenci že ponemčeni. Duhovniki pa so se zavzemali za slovenski jezik in ga čuvali ter branili kot enega najdragocenejših zakladov, ker so iz skušnje vedeli, da kdor jezik zataji, je neznačajan dovolj, da vrže od sebe vse drugo, tudi vero. Nemčurji so navadno tudi versko brezbrizni ali celo veri sovražni. Spoznali smo jih lansko leto, ko so meseca majnika ropali cerkve, in da še nemčurkih žensk ni bilo sram si narediti iz cerkvenih oblačil lastne obleke. A da so naši duhovniki tuji hujskači, to je laž. Slovenskih duhovnikov je na Koroškem 151; od teh je 97 domačinov Korošcev, in le 54 je „tujcev“, t. j. povečini naših najbližnjih iz Štajerske in le par iz Kranjske. Vkljub temu pa je vsak slovenski duhovnik v nemških ustih „tuj“ hujskač, čeravno je pristen Korošec.

Zakaj Nemci ne pogledajo na svoje lastne voditelje? Nemških duhovnikov je večina tujcev (231 tujcev in le 149 domačinov) — in ti tujci so večidel iz „rajha“ torej res tuji in ne samo sosedi. In vendar jih Nemci imenujejo samo „rojake“, naše koroške duhovnike pa tujce. Ali ni to lažljivo hinavstvo? Ali ne vidite, kako res Nemce „tuji“ vodijo?

Pa tudi drugi nemški voditelji in hujskači, ki ljudstvo napolnjujejo z satanskim sovraštvom proti Slovincem, so res tuji, ne pa Korošci. Celo „Kärntner Landsmannschaft“ (Kärntner Tagblatt št. 148) se pritožuje nad tem, da imajo vsa vplivna mesta v deželi v rokah — Nekorošci.

Tuji so, tako našteva, predsednik deželnega sodišča, državni pravnik, ravnatelj pošte in brzojava, deželni šolski nadzornik, ravnatelj srednjih šol, vodja stavbnega urada pri deželni vladi in v mestni občini celovski in beljaški, deželni tajnik, tajnik obrtne zbornice, ravnatelj bolnice,

ravnatelj študijske knjižnice, od novih deželnih svetnikov, ki so na mestu prejšnjih deželnih odbornikov je 5 tujcev, nadalje imajo 3 deželne predsednike, od katerih je le eden Korošec, dva pa sta tujca. „Landsmannschaft“ se pritožuje, da dobijo Korošci v lastni deželi le nižje službe, vse višje so v rokah tujcev. Ali vidite, kdo vlada v nemškem delu dežele, kdo hujska? Ali spoznate, kje so v resnici „tuji hujskači“? Ne pri nas — pri Nemcih so. In ti tujci vpijejo „Koroško Korošcem“. Mi smo zares Korošci, res rojeni na tej zemlji, naša torej je in bo — tuji nemški hujskači pa nimajo pri nas nič opraviti.

Glasovanje.

Razglas

prebivalcem koroškega plebiscitnega ozemlja.

Glavni stan medzavezniške plebiscitne komisije se nahaja v Dvorcu (Burg) v Celovcu.

Plebiscitna komisija je za izvršitev plebiscita celo plebiscitno ozemlje razdelila v šest okrajev (distriktov), ki jih nadzoruje Medzavezniški okrajni svet; njega člani so angleški, francoski in italijanski častniki.

V vsakem okraju se postavi za vsako občino občinski glasovalni odsek; tri člane imenuje zastopnik kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v plebiscitni komisiji, tri pa zastopnik Avstrije v plebiscitni komisiji. Občinski glasovalni odseki imajo predsednika in tajnika ter sledeče glavne dolžnosti in posle:

1. sestavijo liste glasovalcev; v ta namen imajo pravico, da vpogledajo vse uradne zapiske in listine;

2. pripravijo prostore za glasovanje;

3. izdajajo za glasovanje potrebne listine.

Kdor je bil imenovan in v službi potrjen za člana občinskega glasovalnega odseka, ga more odpustiti ali nadomestiti samo plebiscitna komisija.

Okrajni sveti so plebiscitni komisiji odgovorni za podrobno organizacijo v mejah svojega okraja, po njih se izdajajo občinskim glasovalnim odsekom odredbe plebiscitne komisije. Odgovorni so, da skrbijo za izvršitev teh odredb, dasi v istini ne izvršujejo uprave. Okrajni sveti nadzorujejo tudi upravo svojih okrajev s posebnim ozirom na to, da se mora krajevnim oblastvom onemogočiti, da bi uporabljale svoj položaj in urad v ta namen, da bi na katerikoli način vplivale na glasovalce.

Glavni stani okrajnih svetov se nahajajo:

Okraj „A“, ki ga tvorijo občine:

Poreče, Blatograd, Sv. Martin na Dholici, Kostanje (del), Vrba, Lipa (del), Vernberg (del), Logavas, Šent Jakob v Rožu, Rožek, Drava, Loče, Ledinice.

Glavni stan: Rožek za cono I, Vrba za cono II.

Okraj „B“, ki ga tvorijo občine:

Medgorje, Žrelec, Radiše, Vetrinj, Hodiše, Kotmara vas, Otok, Škofiče, Bilčoves, Zg. Vesca, Žihpolje, Borovlje, Šmarjeta, Medborovnica, Podlublje, Bistrica, Svetna vas, Slov. Plajberk, Sele.

Glavni stan: Borovlje.

Okraj „C“, ki ga tvorijo občine:

Bela, Bistrica pri Pliberku, Blato, Dobrla vas, Galicija, Globasnica, Libeliče, Libuče, Pliberk, Rikarja vas, Škocijan, Železna Kapla, Žitara vas, Žvabek.

Glavni stan: Pliberk.

Okraj „D“, ki ga tvorijo občine:

Djekše, Grabštanj, Grebinj, Labud, Sv. Peter na V., Pokerče, Pustica, Ruda, Tinje, Važenberk, Velikovec, Vovbre.

Glavni stan: Velikovec.

Okraj „E“, ki ga tvorijo občine:

Kriva Vrba, Sv. Peter, Gospa Sveta, Anabihl, Sv. Martin pri Celovcu, Sv. Rupert pri Celovcu, Trdnja vas, Dhorše, Dole, Sv. Tomaž (del), Žrelec (del), Tigerče, Otmanje, Sv. Peter pri Celovcu, Mostič.

Glavni stan: Celovec, Hotel Kaiser.

Okraj „F“, ki ga tvori mesto Celovec.

Glavni stan: Celovec, Westschule.

Vsi dopisi, ki jih hočejo prebivalci gori omenjenih krajev poslati plebiscitni komisiji, naj se vložijo pri predsedniku medzavezniškega okrajnega sveta v njih okraju, ne pa pri glavnem stanu komisije v Celovcu.

V Celovcu, dne 10. avgusta 1920.

S. Capel Peck, predsednik

(Vel. Britanija).

Charles de Chambrun (Princ) Livio Borghese (Francija). (Italija).

Velik švindelj je imenovati neupravičeno izdajanje legitimnih listin od strani občin v con B ljudem, ki sploh nimajo glasovalne pravice v nobeni coni. Na ta način prihajajo v cono A plačani agenti, kričarji, pretepači, potepuhi, sploh vesoljni izmeček Avstrije, ter izvršuje med našim ljudstvom svojo umazano obrt. Naše straže seveda vseh teh ptičev ne morejo poznati ter jih morajo na podlagi prišvindelanih izkaznic pustiti čez demarkacijsko črto. Ker je pa v lastni koristi vsakega našega občana, da se obdrži v območju našega upravnega ozemlja red in mir, ki je nam za časa plebiscita stokrat potreben, je najboljšo, da vsakdo, ki vidi kakšnega pritepenega neopravičenca brez rednega potnega lista pohajkovati po coni A, takoj naznani orožnistvu ali upravnim oblastem, da mu pokažejo najkrajšim potom pot v njegovo domovino. Takih veš v naši coni absolutno ne moremo rabiti; sicer zreklamira celovski „Hoamatdienst“ še cel Berlin, kakor egiptovske kobilice na našo cvetočo zemljo.

Politični pregled.

Razgovor s poslancem Džamonjo.

Kakor znano, se mudi poslanec Djuro Džamonja na letovišče ob Klopinskem jezeru.

Član našega uredništva je porabil to priliko, da kaj izve od njega, zato ga je obiskal.

„Kako Vam ugaja naša koroška Slovenija, gospod poslanec?“

„Vrlo dobro. Tu je tako mirno in prijetno, narava je tako lepa in divna, da se človek ne more načuditi njenim čudesom.“

„Pa ljudstvo?“

„Tudi to je dobro in pošteno, kakor pri nas na jugu.“

„Pa nas še večkrat obiščete, gospod poslanec?“

„I seveda. Saj imam dva sina na gimnaziji v Mariboru.“

„Pa jima slovenščina ni delala težkoč pri pouku?“

„Nikakor ne.“

In res, tam v jezeru sta plavala in se razgovarjala s slovenskim tovarišem v slovenskem jeziku. Malo štajerskega naglasa je bilo — a slovenščina jima je tekla gladko.

„Saj smo Jugoslovani.“

„Tako je.“

„Pa dovolite, gospod poslanec, da stavim nekaj vprašanj.“

„Izvolite.“

„Kakšen je naš zunanji položaj? Ali je nevarnost vojnega zapletljaja?“

„Moč naše države je gospodarska. Zato nimamo najmanjšega vzroka, iskati moči v vojski, ampak z mirnim razvojem naših gospodarskih sil bomo vplivali. Italija bo uvidela, da mora jadranski problem mirno rešiti, ker je drugače prisiljena, da vzdržuje ogromno vojsko. Razen tega gre notranjemu prevratu naproti, posebno radi tega, ker je gospodarsko na slabih nogah. Zato nam ni treba apelirati na orožje, ker gospodarske prilike delajo za nas. Italija sama je tudi proti vojski.“

S prvim odgovorom je bil član uredništva zadovoljen, zato je stavil drugo vprašanje.

„Gospod poslanec, mnogo se sedaj govori o boljševizmu, posebno sedaj, ko sta francoski in romunski odposlanec obiskala Beograd.“

„Mislite gotovo, da bi šli proti boljševikom.“

„Tega ne mislim, a govori se.“

„Vedite, da so vsi jugoslovanski listi, časopisi vseh strank se izjavili proti kaki vojskini avanturi proti boljševikom. Vprašanje se sploh ni nikoli resno razpravljalo.“

„Kako pa je naše razmerje do Avstrije?“

„Mirno lahko rečemo, da nas Avstrija potrebuje. Dosedanja naša politika proti njej je bila benevolentna (dobrohotna). Toda cel naš narod si bo dobro zapomnil dogodke v Špiljah in Radgoni ter obnašanje v plebiscitnem ozemlju, zlasti v kolikor je centralna dunajska in koroška vlada pri tem udeležena.“

„Gospod poslanec, očitajo nam militarizem.“

„Naj ga nam očitajo! Da hočemo voditi mirno politiko, to so vsi videli. A sedaj je prevratna doba — zato je treba skrbeti za red in mir. Nemško-Avstrijci imajo najeto vojsko. Tudi to je militarizem. Sploh pa bomo kmalu zopet slišali o nemškem militarizmu.“

Še dolgo se je član uredništva razgovarjal z g. poslancem Džamonjo o tem in onem, to pa je najvažnejše, kar naj izvejo tudi „Mirovi“ bralci.

Naša država.

Češko-romunska-jugoslovanska zveza.

Iz Belgrada je odpotoval dr. Beneš v Bukarešto v Rumunijo. Minister za zunanje stvari Take Jonescu je priredil na čast dr. Benešu obed in naglašal prijateljstvo med Rumunijo in Češko-

slovaško. Dr. Beneš je odgovoril, da je imel v Belgradu uspeh in da je prišel v Bukarešt, da sklene češko-rumunsko-jugoslovansko zvezo, ki naj zagotovi red in mir v Srednji Evropi.

Poljska.

Bitka za Varšavo.

V Minsku sklepajo Rusi in Poljaki mir, na frontah pa se nadaljuje boj. Rusi imajo nekaj uspehov, a tudi Poljaki se hrabro držijo. Poljski protinapad iz Varšave je prinesel Poljakom nekaj olajšave. — Poljska armada Sikorskega je zaplenila in ujela v bojih več ko 10.000 mož, 32 topov, 112 strojnic in 1500 vozov z vojnim orodjem in živžem. Plen drugih armad še ni prištet.

Ruski mirovni pogoji.

LDU Moskva, 20. avgusta. (DunKU Brezžično.) Ljudski komisar za zunanje zadeve Čičerin sovjetskemu odposlaniku Kamenjevu, London, 19. avgusta: Predsednik rusko-ukrajinskega mirovnega odposlanstva Daniševski je naznanil danes poljski mirovni delegaciji v Minsku pregled ruskih mirovnih pogojev, po katerih 1. priznava Rusija in Ukrajina popolno neodvisnost in svobodo poljske republike in slovesno potrjujejo popolno pravico poljskega naroda, da si sam določi svojo življenje in si postavi obliko vlade po svoji želji; 2. Rusija in Ukrajina se odrekata vsaki obliki vojne odškodnine; 3. definitivna vzhodna meja bo približno ista, kakor je bila navedena v noti lorda Curzona od 11. julija, vendar pa dobi Poljska več ozemlja vzhodno od Bialistoka in Cholma; 4. Poljska bo svojo oboroženo silo brez izjeme znižala na 50.000 mož enega letnika, za poveljniška in upravná mesta je dovoljenih vrh tega 10.000 mož; to oboroženo silo bo podpirala državljanska milica, ki bo obstajala iz delavcev in ki bo dolžna za vzdrževanje reda in varnosti prebivalstva; 5. po podpisu pogodbe bo Poljska začela demobilizirati in končala demobilizacijo en mesec po podpisu; 6. Poljska obdrži ono orožje, ki je potrebno za opremo v točki 4 navedenih čet; vse drugo orožje, vštetiš ono, ki se nahaja v arzenalih in skladiščih vse Poljske, se bo tekom enega meseca po podpisu premirja izročilo ruskim in ukrajinskim oblastim in do tedaj ostalo pod nadzorstvom ruskih in ukrajinskih komisij; 7. Poljska se odreka izdelovanju orožja in vojnega materiala; 8. Poljska ne sme na svojem ozemlju trpeti nobenih združevanj, ki bi bila sovražna Rusiji ali Ukrajini ali njunim zaveznikom; 9. sovražnosti se ustavijo 72 ur po podpisu te pogodbe; 10. po končani demobilizaciji poljske armade in po izročitvi orožja in vojnega materiala sme ostati samo 200.000 mož v nevtralnem pasu; 11. Poljska mora vrniti ves odpeljani vojni material, zopet postaviti razdejane mostove in hiše; 12. Poljska bo z zakonom odredila razdelitev proste zemlje, in sicer predvsem rodbinam onih poljskih državljanov, ki so bili v vojni ubiti ali ranjeni ali poškodovani na zdravju; 13. Rusija in Ukrajina dobita polno pravico svobodnega prevoza za osebe in blago vsake vrste preko poljskega ozemlja, med tem ko ostane črta Wolhowysk-Bialistok-Grajewo v polni pesesti in polni kontroli ruske republike; 14. Poljska bo izdala popolno politično in vojaško amnestijo.

V Šleziji,

kjer se ima vršiti ljudsko glasovanje, se vršijo vsak dan krvavi boji med Nemci in Poljaki. Ponekod Poljaki prodirajo, zasedli so več krajev.

Antanta skoraj razpade?

„Narodna Politika“ z dne 18. t. m. poroča iz Ženeve, da bo prišlo skoraj do razpada antante. Napetost med Angleško in Francosko je velika. Angleška je voljna priznati sovjetsko vlado, ker se boji za Indijo. Amerika se približuje mnenju Francoske in odločno zahteva garancije za integriteto Poljske. Italija pa se približuje Nemčiji in Bolgarski. Pričakuje se, da se velesile skoraj sestanejo. Na tem sestanku bi moglo priti do formalne razcepitve antante.

Dnevne vesti.

Grebinj. V nedeljo, dne 29. avgusta, ob desetih dopoldne priredijo Nemci tukaj „Kärntner-tag“.

Dva zrakoplova. V zadnjih dneh sta frčala nad velikovskim okrajem dva zrakoplova. Radovedni smo bili, kaj to pomeni. Dognali smo, da sta bila ta zrakoplova nemško-avstrijska, ki se vežbata, da bosta ob času glasovanja metala letake, časopise in druge nemško-avstrijske lumparije iz zraka po našem okraju. Če mislijo nemški agitatorji doseči s tem načinom propagande kakšen uspeh, se zelo motijo. Naši pristaši so preveč zreli, da bi se pustili zapeljati na ta način in glasovati za spufano Nemško Avstrijo, kjer rekvirirajo pri kmetu vse poljske pridelke, katere slabo plačajo z ničvrednim denarjem, pri tem pa kmet v državi nima kaj govoriti, ker tam vlada juž in zopet juž. V Nemški Avstriji je beračija doma in z beračijo nočemo imeti opravka.

Nora blaznost je znak megalomane hipohondrije, po domače skisanih možganov. Žalostno je, ako napade ta bolezen navadnega človeka, jo pa celi deželi, ako se polasti deželni oblasti. Pa da se ne bom preširoko razgovoril, presodi čitatelj sam! Borovška tvrdka je bila v teh dneh deležna sledečega dopisa:

Državnopolijski oddelek koroške deželne vlade.

Izvoza 17 zabojev lovskih patron puškarski zadrugi v Borovljah točasno ne moremo dovoliti. Ponovite vašo prošnjo, ko bodo Jugoslovani izpraznili cono A.

Celovec, dne 7. avgusta 1920.

Predsedništvo deželne vlade (državna policija)
Dr. Weiß l. r.

Kdo bi se ne smejal? Pomilovati je pa državo, ki ima tako otročjo glavo. Patron seveda zares ne morejo dati, ker so morali pač vse oddati ali odprodati Italijanom in Čehom. Če je pa še kaj ostalo, je vzel gotovo že ljubljanski verižnik.

Steinwender toži v „Tagespošti“ z dne 15. avgusta t. l.: „Državo“, pravi ta najboljši koroški izvedenec in svetovalc vseh avstrijskih finančnih ministrov izpred vojne, „državo žadene glavna krivda, da draginja neprestano narašča. Kajti ona zapravlja po nepotrebnem ne milijone, temveč milijarde, pa si ne zna pomagati drugače, kakor da blazno pomnožuje papirnati denar. S tem tišči država vrednost našega denarja k tlom in ne najde poguma, da bi poskusila našo valuto zboljšati. Zdaj se mora po svoji krivdi zavzeti za svoje uradnike. Zvišuje jim plače in tiska zato nove gore papirnega denarja in prišije krpo na krpo in dopušča, da se razširja beda, ki jo je zakrivila.“ Tako govori gornjekoroški Nemec, ki pozna domače finance do zadnjega vinarja. Spomnite se njegovih besed, ko vam bodo švabski agitatorji slikali Avstrijo za Indijo Koromandijo.

Slovenske razglednice. Eno najboljših sredstev za narodno propagando so brezdvomno slovenske razglednice, katerih je sedaj zelo primanjkovalo za Koroško. Vsled tega je generalni komisariat za tujski promet v Ljubljani založil 14 različnih vrst takih razglednic, predvsem za kraje, kjer se vrši tujski promet v večji meri. Razglednice prodajamo, ako se naroče v večjih množinah (vsaj 200 komadov) po 50 vin. komad proti takojšnjemu plačilu v gotovini ali po povzetju.

Nežigosani eno- in dve-kronski bankovci izgubijo v Nemški Avstriji s 1. septembrom 1920 svojo plačilno vrednost. Pri avstrijskih državnih blagajnah se bodo sprejemali še do 15. septembra 1920.

Obvezni polletni podkovski tečaj na državni podkovski šoli se prične dne 1. oktobra t. l. Za vstop v tečaj je vložiti na vodstvo podkovske šole v Ljubljani do 20. septembra t. l. prošnjo ter ji priložiti: 1. rojstni in krstni list, 2. domovinski list, 3. zadnje šolsko spričevalo, 4. učno spričevalo, 5. ubožni list in 6. npravnstveno spričevalo. Pouk v podkovski šoli je brezplačen; učenci dobivajo redno državno podporo ter imajo prosto stanovanje v zavodu, skrbeti pa morajo

sami za hrano in potrebne učne knjige. Poleg podkovstva se poučuje ogledovanje klavne živine in mesa. Vodstvo državne podkovske šole v Ljubljani.

Prazne marnje. Bog se ga usmili, kdor verjame obečanjem nemških veleposestnikov, da bodo izvedli iz lastnega nagiba agrarno reformo. Kajpak, ni težko mogotcu, porazdeliti nekaj njiv, travnikov in manj vrednih gozdnih parcel. On že pozna pota, po katerih pride zopet do svojega. Ampak to bi v nekaterih občinah storilo nekaj posameznikov, ko pa bi naša slovenska Koroška pripadla Avstriji, bi bilo po vsej privatni kakor državni reformi. In kako je v Jugoslaviji? Po državnem zakonu se morajo razlastiti načeloma vsa veleposestva v prid ubožnejšim slojem in občinam. Seveda, čez noč se reforma in porazdelitev zemljišč ne da izvesti, in na plebiscitnem ozemlju moramo počakati na izid glasovanja. Naša država je več kakor štirikrat tako obsežna kakor beraška Avstrija. Zato ni vsaka dobrota izvedljiva čez noč. Gotovo in neoporečno pa ostane, da bode porazdelitev tekom tega in prihodnjega leta izvršena. Ne bo se nikomur težko odločiti: ali navidezna pridelitev za kratek čas nekaj posameznikom, ki bodo kmalu oropani tudi tega, ali pa vsestranska porazdelitev nepravičnega imetja onih, za katere so trpeli in garali naši dedje, očetje in matere.

V Celovcu je jo! Zaradi tega, ker so poskočile cene obleki, usnju in raznim industrialnim izdelkom, ki jih prištevamo k življenjskim potrebščinam, v par dneh na dvojni in trojni znesek. Celovski uradnik, ki pohajkuje brez tobaka in z dlakastim želodcem v prozorni oblekici, bo moral zopet zaropotati zaradi povišanja plače. Sicer bo po zimi vse otrpnilo, kakor oni ribič na trgu sv. Duha. Takšna je moč našega denarja, da bi naši kmetje v mesecu dni pokupili ves Celovec, ako se ne izreče za Jugoslavijo. Tako bi mogli prihraniti Celovečanom plebiscit.

Lavsmanshaft preliwa solze prepozno spokorjenega grešnika. „Iz Jugoslavije“, pravi, „posebno iz Ljubljane se vali verižniška in prekupčevalska svojat v Celovec in skuša tu vse kupiti ter zavleči v Ljubljano. Tako ne more iti naprej in avstrijske oblasti v Celovcu se bodo morale pobrigati pri plebiscitni komisiji, da ljubljanski verižnik ne odnese čisto vse iz Celovca.“ Komično bo seveda, ko pridejo Švabi, ki se bojijo samo Boga in pa slovenskega kmeta, ki ima dinarje v žepu, k plebiscitni komisiji in jo skesano poprosijo, da naj vpliva na Jugoslovane, da zaprejo zopet odprto demarkacijsko črto. In do tega mora priti še tekom meseca. Kajti slovenski verižnik tepe Celovec bolj ko kuga in vojska.

Slovenski kmet, ti si ravbar. Zato si ravbar, ker zahtevaš za svoje pridelke pravično ceno. Po vsem Celovcu gre vest: Jugoslovanski kmetje v coni A so ravbarji, ker zaračunajo eno našo krono za najmanj tri nemške. Le pojdite poslušat na trg, v gostilne, k sestankom. Slovenski kmet menda že sploh noče prodati nič in odnese zopet iz Celovca, kar je prinesel. Pomalan papir, pravi, ima lahko v Jugoslaviji zastoj. Urezali so se. Naš kmet noče igrati usmiljenega samaritana. Računa v jugoslovanski valuti. Včasih je ponujal, prosil, sedaj ima gluha ušesa. In tako roma dan za dnevom sto in sto nahrbtnikov nazaj v cono B večinoma praznih. Samo nekaterim se pozna, da jih je napolnila roka kake sestre ali dobrosrčne tetke. In ljudje, ki jim vise ti zgubani nahrbtniki na plečih, se vračajo sklonjenih glav, vodenih pogledov, brez hajlanja in molče proti Celovcu v tistem „Allerwurstigkeitsgefühl“ in v istini s srčno željo, da bi to Avstrijo že enkrat hudič vzel.

Dopisi.

Velikovški okraj.

v Velikovec. Če na Koroškem ne bi bilo plebiscita, bi bilo tukaj v Velikovecu tako dolgočasno, da bi človek ušel. Sedaj pa je postal Velikovec „svetovno“ mesto, ker se tukaj vozijo Angleži, Francozi in Italijani. Promet s Celovcem je živahen. Vrnili

Mariborska eskomptna banka

Glavni trg št. 141 podružnica Velikovec Glavni trg št. 141

Telefon šte. 7 (interurban). — Račun pošt. ček. urada SHS v Ljubljani št. 11.695.

Centrala Maribor.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju; dovoljuje vsakovrstne kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Podružnica izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle.

Daje pojasnila vsak čas brezplačno. Blagajna je odprta od 1/2 9. do 12. ure in od 15. do 16. ure (3. do 4. ure popoldne).

Podružnica Murska Sobota.

Izvršuje nakazila v tu- in inozemstvo. Kupuje in prodaja devize, valute in vrednostne papirje ter eskomptira trgovske menice; akreditivi na vsa tu- in inozemska mesta.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Borovljah.

Delniška glavnica: 50.000.000 K.

Rezervni zaklad: 45.000.000 K.

Dovoljuje vsakovrstne kredite po najugodnejših pogojih.

Centrala v Ljubljani.

Podružnice:

Celje, Celovec, Gorica, Maribor, Split, Sarajevo, Trst in Ptuj.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun.

Nakup in prodaja vrednostnih papirjev vseh vrst.

Daje pojasnila vsak čas brezplačno.

so se tisti „ubogi“ begunci, ki se prej niso upali vrniti. Zadovoljni so, da so se najedli. Prej so Velikovčani vpili: „Demarkacijsko črto nam odprite!“ Sedaj pa so ubožnejši sloji že jezni, ker je na trgu postalo dražje. Je pač križ, vsem ni mogoče ustreči. Najlepše, kar ima Velikovec, je „Bürgerlust“, majhen park na jugu mesta. Tam je krasen razgled na našo prelubo Podjuno. „Bürgerlust“ — hm, ali ste že našli v velikih mestih tako ime za park? Zato smo premišljevali, ali bi „Bürgerlust“ prekrstili v „meščansko naslodo“, ali doli temu kraju drugačno ime. Kaj mislite?

v Grebinj. Dne 14. avgusta je bil za Grebinj svetovno znamenit dan. Vrnili se je nemški Hindenburgovec, zloglasni Manner. Njegovi ožji prištasi in prijatelji so ga sprejeli z nekoliko „Heil“ klici. Seve, cela Ploznikova milijonarska družina, kar je leze in gre, se je klanjala svojemu protektorju pri najboljših njivah in lepih lesnih kupčijah. Povedal je najivno svojim backom, da se ni zato vrnil preje, ker se je ljubljanska vlada bala, da se bodo ljudje nad njim znosili. Mi pa vemo, kako smo bili ne samo kmetje, tudi precej Grebinjčanov, jezni, ker je slednjič le on povzročitelj tega gorja, ko je pozival moško in žensko v Grebinju, naj pograbijo nože, kose — naj poženejo Slovence iz lepega Grebinja. Ko pa je bilo čas delati, pa je zbežal ta junak v besedah, v dejanju pa strahopetni zajec. Nekaj takih, ki so šimfali in kleli še pred dobrim letom tega mogočnega, se mu je letos klanjalo. No, take vrste ljudi radi prepustimo Mannerju in demokratičnim baronom, grofom. Da da, Manner, daleč si prišel. Še celo baronova milost te je prenehala obsenčevati. V Grebinju se splošno govori, da baron že išče novega direktorja. In še celo ne med Nemci, nego med Čehi. Tako mine čas in slava. Kot avstrijski generali, bodeš tudi ti kmalu rajžal med staro šaro. Zapustil bodeš pri nas kmetih žalosten spomin, da si nas hotel vse spoditi po svetu in tako popolnoma „dieses verfluchte Windische“ uničiti.

v Libeliče. Ko je prišla k nam komisija, je naš grajski vse svoje delavce pustil pred komisijo, da so število nemčurjev povečali. Pa škoda je res, da naši zdravi in močni Gorjanci niso vedeli, da pride komisija. Nemčurje smo si vse zapisali, kajti sedaj jih dobro poznamo vse. Razen Rešovega očeta noben od njih ne vidi cerkve od znotraj. Rešovi so pa tak obljubili našemu gospodu, da bodo slovensko volili. Pa nič ne de, če rečejo tudi ljubi oče Rešovi: „Mi smo koroški Slovenci, hoch!“

v Libeliče. Iz naše občine bi posebno radi oddali v falirani Avstriji polovico premoženja: Lečnikar-Reš, Brodnik in Boršakov Štatar. Brodniku so napravili Jugoslovani brod čez Dravo, zato bi se ga rad iznebil.

v Rinkole. (Pogreb.) V petek, dne 13. t. m. se je pomikal velik, dolg sprevod črno oblečenih ljudi, med katerimi je bilo zlasti mnogo moštva, od Rinkol skozi Dobrovo v Šmihel. Nesli smo k pogrebu rajnega Klančnikovega očeta, Jerneja Sadjaka, ki je star 75 let, se preselil dva dni prej v boljšo večnost. Njegovega pogreba se je udeležil tudi njegov sin-duhovnik Andrej ter šest drugih duhovnikov in sicer č. gg. Sekol, Ulbing, domači župnik Vintar, Zupanec, Cukala in dr. Rožman. Kazaški župnik je govoril očetu slovo pred hišo žalosti, šmihelski pa ob odprtem grobu, in pevci so mu zapeli pretresljivo nagrobno. Dobro mu bo sedaj, ker je bil zvesti sin svete cerkve in tudi zvest in goreč rodoljub in je kot tak vse svoje otroke vzgojil v tem duhu. Bil je dober gospodar, spreten lovec, šaljiv in vedno vesel družabnik, dolgoleten, navdušen čebelar, po katerem bodo še čebelnice žalovale, z eno besedo, dika in ponos Klančnikove hiše in cele rinkolske vasi, ki je zopet kras in vzor vsem vasem daleč na okoli v celi Podjuni zaradi svoje edinstvi, vernosti, rodoljubnosti, gospodarske podjetnosti, treznosti, ponižnosti in pridnosti deklet ter nakažljivosti, korajžnosti in izobraženosti svojih fantov. Da je tako v Rinkolah, temu so vzrok vzgledni stari gospodarji, katerih eden je zdaj spet legel v grob in po katerih se sinovi ravnaajo, in ne nazadnje tudi okolnost, da nimajo gostilne, kjer bi se mladina učila pijančevati in zapravljati zlati čas za prazen nič. Očetu sveti večna luč, sinu-dediču Mihi pa Bog daj zdravje in dolgo srečno življenje!

Gospodarstvo.

Zadružna šola. Zadružna zveza v Ljubljani namerava to jesen zopet pričeti s šestmesečno zadružno šolo, kot je to bilo že pred vojno, seveda, ako se ji posreči dobiti pravočasno dovolj za to primernih prostorov. Radi tega se naprošajo vse p. n. zadrugačnice Zveze, da javijo do 5. septembra 1920 Zvezi: a) koliko in katere osebe nameravajo poslati v zadružno šolo in b) koliko bi mogli prispevati k stroškom udeleženci sami in koliko zadruga. Daljni podatki glede eventuelnega pričetka šole in druge podrobnosti se bodo udeležencem pravočasno sporočili.

Žitne cene. Zadnje žitne cene v kronah za 100 kg. Osijek: Pšenica 700 K, oves 240 K, koruza 400 K, slaba koruza 300 K. Vukovar: pšenica 800 K, Zemun: pšenica K 680, Šid Sad: pšenica 640, Novi Sad: pšenica 600—650 K, oves 190—200 K, koruza 300—340 K. Bačka: pšenica 550—600 K. Kjer so kmetje organizirani, tam so dosegli višje cene. Drugod pa imajo prekupevalci profit.

Društvene vesti.

Prevalje-Poljane. (Odpoved slavnosti.) Ljudski tabor s 25 letnico „Kat. delavskega društva za Prevalje in okolico“ se ne vrši 29. avgusta, ampak je preložen na poznejši čas.

Darovi.

Za nesrečne koroške pogorelce, ki jim je nemška roka uničila vse premoženje, so darovali: Stalni gostje gostilne F. Kavčič na Privozu v Ljubljani 1420 K; g. Ivan Nagel, župnik v Sent Ilju ob Dravi 20 K; g. Ivan Ev. Kolavčič, goriški kanonik, tačas na Brezjah, 60 K; g. kanonik piše: „Trije begunci iz naše, žal, še vedno zasedene in hudo zatirane goriške okolice pošiljamo od svojega uboštva mali znesek kot skromen prispevek v pomoč ubogemu pogorelcu Francu Vedeniku in njegovi ženi Magdalenici iz Čarč, vasi blizu demarkacijske črte med A in B cono, z nujno prošnjo, naj bi vsi Slovenci, a posebno tisti, ki so kot vojni dobičkarji obogateli, prihiteli na pomoč tej nesrečni družini z obilnimi darovi.“ — Nadaljne darove sprejema radevolje upravnništvo našega lista.

Varujmo se griže!

(Navodilo zoper grižo.)

I. Kaj je griža?

Griža je nalezljiva bolezen, katero povzroči neki bacil (t. j. bolezenska kal), ki se nahaja v blatu za grižo obolelih. Za grižo oboleli imajo drisko, bolečine v črevesu ter izločanje sluz (šlajm) in kri. Te snovi se tvorijo v črevesu in vodijo lahko k smrti.

II. Kako se razširja griža?

Nekatere osebe, ki so že prestale to bolezen, imajo v svojem blatu vendar še bacile (nosilci bacilov). Ti bacili večinoma za dotične niso več nevarni, pač pa drugim. Ravno poleti in jeseni si pokvarjajo ljudje želodec in črevo s sadjem, zelenjavo, z moštom itd. — Muhe se nahajajo rade na blatu in prenašajo na ta način bacile na sadje, kruh in druga jedila. — Če se je pa pojavila kje že griža, potem so možnosti razširjenja te kužne bolezni še večje. Ako se bolnik ne drži snage, spravi te bacile na roke, perilo, posodo itd. Pride zdaj kak zdrav človek s tem bolnikom ali s temi predmeti v dotiko, ne da bi se razkužil, lahko dobi to bolezen. — Kako za grižo obolela molzica spravi bacile lahko pri molzenju v mleko. Ako se nahaja blizu stranišča kak vodnjak, pridejo bacili lahko tudi v vodo. Kratkotrajno, možnosti razširjenja griže je veliko. Celo na dopisnicah in bankovcih se je prenašala ta bolezen v oddaljene kraje. (Med vojno!)

III. Kako naj se varujemo okuženja?

V prvi vrsti merodajna sta snaga in zmerno življenje. Umivaj si pred vsako jedjo roke. Ne uživaj nekuhanega sadja, nekuhanega zelenjave. Ne pij preveč opojnih pijač, mošta itd. Varuj se dotika kakega za grižo obolelega. Snaži redno stranišče (desko) po uporabi z lizolovo, karbolovo ali kreolinovo raztopino in potrosi blato z živim apnom ali pa izkopli jamo za blato in pokrij z zemljo, ker ne veš, ali ni uporabil stranišča kak okužen človek. Kljube na vratih je treba s čunjo oviti in z lizolom namočiti.

IV. Kako naj se obnašamo, če je zbolel v našem stanovanju kdo na griži?

Spravi bolnika takoj v posebno sobo, ki je snažna in dobro prezračena. Bolnik ne sme zapustiti sobe. Daj mu na razpolago posebno nočno posodo, posebno perilo in posebne posode za jedila. Skuhaj posode in perilo takoj po vsaki uporabi. Potrosi blato takoj z živim apnom. Postavi v sobo bolnika umivalnik, napolnjen z vodo, v katero vliješ eno žlico lizola; v tej vodi umivaj si po vsakem dotiku bolnika temeljito roke. Pomivaj tla in opravo bolniške sobe vsak dan z kreolinovo, karbolovo, lizolovo ali vročo soda-raztopino. Ne dajaj bolniku trdih jedil, ampak samo sluzne (šlajmaste), ječmenove, ovsove ali riževe juhe in čaja (ne vode in mleka). Ako je bolnik ozdravel ali umrl, razkuži še enkrat temeljito sobo in predmete v navedenem smislu in pobeli stene.

Pokliči takoj zdravnika, ako opaziš bolezen. Ne boj se injekcije (vbrizganja) seruma (impfanje), kajti to je edino sredstvo, ki pomaga, pa samo v začetku bolezni, to je prve štiri dni.

Zabrani drugim osebam pristop k bolniku in naznani vsak slučaj griže občinskemu uradu in zdravniku, ki ti bodo dala po potrebi razkuževalna sredstva na razpolago.

Prevalje, 21. avgusta 1920.

Dr. B. Erat, I. r.

Lastnik in izdajatelj: **Gregor Einspieler**, prošt v Tinjah.
Odgovorni urednik: **Otmár Mihálek**.
Tisk tiskarne Družbe sv. Mohorja v Prevaljah.

PIVO najboljšo črno bavarsko
črno „PORTER“
in belo marčno
v sodih in steklenicah ter **belo in črno**
VINO razpošilja vsako množino
najcenejše
A. Oset, Slovenjgradec.

Kuharica ki se razume tudi na gospodinjstvo, išče službo k poštenim, krščanskim družinam, najraje v župnišče. Naslov pove upravnništvo „Mira“.

Štampilje vseh vrst in
pečate iz medi za
dobavlja pečatni vosek
najhitreje in
najceneje
Ludovik Šef, Maribor

Prešernova ulica 1.

Tovarniška zaloga papirja in specialna
trgovina pisarniških potrebščin.
Brzjavi: **Papiršef Maribor.**

Vzgojišče za deklice (internat)

v „Narodni šoli“ v Št. Rupertu pri Velikovu

se priporoča p. n. slovenskim starišem. Sprejmejo se deklice, ki hočejo obiskovati gimnazijo, učiteljske ali meščansko šolo v Velikovu, ljudskošolske učenke, ki hočejo obiskovati javno petrazredno dekliško šolo v „Narodni šoli“ in večje, šoli odrasle deklice, ki želijo obiskovati gospodinjstvo šolo v „Narodni šoli“. Začetek novega šolskega leta se bo pravočasno naznanil, na gospodinjstvo šoli se pa začne zimski tečaj dne 1. novembra 1920. Nadaljna pojasnila dajejo šolske sestre v „Narodni šoli“ v Št. Rupertu pri Velikovu.